

CYNGOR GWYNEDD: POLISI IAITH ADDYSG ENGHREIFFTIOL YSGOLION GWYNEDD.

Rhagymadrodd:

Mae'r ddogfen hon yn cynnwys dwy ran:

1. Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd (2026).
2. Canllaw arfaethedig i benaethiaid a llywodraethwyr ysgolion y sir ynghylch ateb y gofyniad gan Gyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru, o dan amodau *Deddf y Gymraeg ac Addysg (Cymru) 2025*, i bob corff llywodraethu ddarparu Polisi Iaith Addysg ynghyd â Chynllun Cyflawni Addysg Gymraeg. Argymhelliad cryf Cyngor Gwynedd ydy fod pob ysgol yn y sir yn defnyddio geiriad Polisi Iaith Addysg Enghreifftiol Cyngor Gwynedd. Mae hynny yn ateb y gofyniad yn y ddeddf newydd i bob corff llywodraethu dalu'r sylw dyledus i Bolisi Iaith Addysg yr awdurdod lleol wrth lunio'u Cynllun Cyflawni Addysg Gymraeg. Rôl Cyngor Gwynedd yw cymeradwyo Cynllun Cyflawni Addysg Gymraeg pob corff llywodraethu ynghyd â monitro ei weithrediad.

Cyd-destun:

Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd 2023-2033:

Mae Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd yn rhan greiddiol o Strategaeth Iaith Cyngor Gwynedd ac yn cyd-fynd â blaenoriaeth ganolog y Strategaeth, sef cynnal a grymuso'r Gymraeg . Bwriad y polisi hwn yw sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngwynedd, erbyn diwedd eu cyfnod o addysg statudol, sgiliau cadarn yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae hyn yn sicrhau ffyniant y Gymraeg yng nghymunedau'r Sir, ac yn arfogi disgyblion Gwynedd i gamu'n hyderus i fyd amlieithog.

Nod y polisi ehangach yw *“creu strategaeth gynhwysol, gyda'r prif nod o gynyddu cyfleoedd i bob un o drigolion Gwynedd weld a defnyddio'r Gymraeg mewn nifer helaeth o wahanol gyd-destunau. Drwy weithio ar godi statws a chynyddu defnydd pobl o'r iaith ym mhob rhan o'u bywydau, byddwn yn cynyddu'r cymhelliant i eraill ddysgu'r iaith. Rydym am roi sylw penodol i ddefnydd iaith pobl ifanc dros y blynyddoedd nesaf, gan gynnwys rhoi sylw i'w defnydd o'r Gymraeg gyda thechnoleg, dangos iddynt werth yr iaith fel sgil i'r byd gwaith, a chynyddu'r cyfleoedd anffurfiol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg yn eu bywydau dyddiol”.*

1: Polisi Iaith Addysg Cyngor Gwynedd (2026)

1.1: Darpariaeth Cyn-ysgol

Cymraeg yw cyfrwng addysg y ddarpariaeth cyn-ysgol a gynhelir ledled y Sir. Mae'r cyfnod ffurfiannol hwn yn hanfodol i gyflwyno'r Gymraeg trwy chwarae a thrwy brofiadau naturiol, gan greu sylfaen gadarn i blant ddefnyddio a chaffael yr iaith.

1.2: Ysgolion Cynradd

Mae pob ysgol gynradd yng Ngwynedd ag eithrio'r *ysgol drosiannol yn darparu addysg 'Prif Iaith – Cymraeg', sef ysgolion Categori 3 yn ôl y diffiniad cyfredol o gategori ieithyddol ysgolion

Cyfnod Sylfaen hyd at Flwyddyn 2

- Cymraeg yw unig gyfrwng addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol y disgyblion.
- Darperir cyfleoedd parhaus i ddisgyblion ddefnyddio'r Gymraeg yn y dosbarth, y tu allan i'r dosbarth ac yn gymdeithasol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Mae ysgolion yn sicrhau bod pob disgybl sy'n siaradwr newydd (Blwyddyn 2) yn cael mynediad at y Gyfundrefn Drochi er mwyn sicrhau cyfranogiad llawn yn y cwricwlwm.

Blwyddyn 3–6:

- Darperir o leiaf 80% o addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol pob disgybl drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Cyflwynir y Saesneg fel pwnc, ac fel cyfrwng ar gyfer rhai tasgau o fewn unedau gwaith penodol a bennir gan yr ysgol, yn unol â Chynllun Cyflawni'r ysgol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Mae ysgolion yn sicrhau bod pob disgybl sy'n siaradwr newydd (Blynyddoedd 3 - 6) yn cael mynediad at y Gyfundrefn Drochi er mwyn sicrhau cyfranogiad llawn yn y cwricwlwm.

Cymraeg yw cyfrwng cyfathrebu mewnol ysgolion cynradd Gwynedd. Mae cyfathrebu â rhieni a gofalwyr bob amser yn y Gymraeg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen.

Mae gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig.

1.3: Ysgolion Uwchradd

Mae pob ysgol uwchradd yng Ngwynedd ag eithrio dwy *ysgol drosiannol yn darparu addysg 'Prif Iaith – Cymraeg' sef ysgolion Categori 3 yn ôl y diffiniad cyfredol o gategori ieithyddol ysgolion

- Darperir o leiaf 80% o addysg, asesu a gweithgareddau allgyrsiol pob disgybl drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Cyflwynir y Saesneg fel pwnc, ac fel cyfrwng ar gyfer rhai tasgau o fewn unedau gwaith penodol a bennir gan yr ysgol, yn unol â Chynllun Cyflawni'r ysgol.

Darpariaeth i Siaradwyr Newydd:

- Mae ysgolion yn sicrhau bod pob disgybl sy'n siaradwr newydd (Blynyddoedd 7 - 9) yn cael mynediad at y Gyfundrefn Drochi er mwyn sicrhau cyfranogiad llawn yn y cwricwlwm.
- Mae ysgolion yn darparu cymorth priodol i siaradwyr newydd sy'n cofrestru yn ystod blynyddoedd 10 ac 11, yn unol â Chynllun Cyflawni'r Ysgol.

Cymraeg yw prif gyfrwng cyfathrebu mewnol ysgolion uwchradd Gwynedd. Mae cyfathrebu â rhieni a gofalwyr yn y Gymraeg neu'n ddwyieithog, yn ôl yr angen.

Mae gan bob ysgol ethos Cymraeg a Chymreig.

1.4: Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Mae dysgwyr ag ADY yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol i gael addysg drwy gyfrwng y Gymraeg yn unol â'r polisi hwn. Mae'r ddarpariaeth a nodir ym mhob Cynllun Datblygu Unigol (CDU) yn cael ei weithredu yn y cyfrwng priodol, gan gydymffurfio'n llawn â Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a Thribiwnlys Cymru (2018) a Deddf Cydraddoldeb (2010).

***Ysgolion Trosiannol:**

Cynradd: Ysgol Ein Harglwyddes. Bangor

Uwchradd: Ysgol Friars, Bangor ac Ysgol Uwchradd Tywyn

Ein gweledigaeth hirdymor yw i bob ysgol yng Ngwynedd ddatblygu'n Ysgolion Prif Iaith Cymraeg, yn unol â'r ddeddfwriaeth ddiweddaraf. Mae Cyngor Gwynedd yn ymrwymo i gefnogi ysgolion i wireddu'r nod hwn.